

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра географії України

Склярська О. І.

Методичні рекомендації з курсу:

“КОНЦЕПЦІЇ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ І ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ”

для студентів III курсу спеціальності “Географія”

спеціалізації “Просторове планування і геоурбаністика”

*Затверджено
на засіданні кафедри географії України
географічного факультету
Протокол № _____ від 14 грудня _____2020 р.*

Уклала:

кандидат географічних наук, доцент Склярська О. І.

Методичні рекомендації з курсу “Концепції міського розвитку і просторового планування. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 42 с.

Подано програму курсу та методичні рекомендації щодо виконання різних видів навчальної роботи – практичних робіт, підготовки до семінарських занять, індивідуальних завдань, тестового контролю, самостійної роботи студентів, а також питання до іспиту та список літератури до кожної з тем. Для студентів географічного факультету спеціалізації “Просторове планування і геоурбаністика”.

Навчальна дисципліна викладається для студентів-бакалаврів спеціальності “Географія” спеціалізації “Просторове планування і геоурбаністика” на третьому році навчання. Зміст курсу зорієнтований на вивчення головних концепцій міського розвитку та прикладів їхнього практичного застосування в процесі геопланування і містобудування. Курс розроблений для формування в студентів здатності аналізувати концепції розвитку міського простору з позицій їхнього практичного застосування в минулому та для просторової організації міських територій в майбутньому.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний (освітній) рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань _____ (шифр і назва)	нормативна	
	Напрямок підготовки __10 Природничі науки__ (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність: <i>106 Географія</i> _____ Спеціалізація <i>Просторове планування і геоурбаністика</i>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		III-й	III
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		V-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 1,5	Освітньо-кваліфікаційний (освітній) рівень: __бакалавр__	Лекції	
		48 год.	10 год
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		26 год.	74 год
		Індивідуальні завдання:	
		-	
Вид контролю:			
іспит	іспит		

Метою курсу є: ознайомлення студентів з концептуальними засадами планування міських територій держав світу у різні історичні періоди, вивчення сучасних концепцій міського розвитку і просторового планування, прикладів їхнього застосування в містобудівній діяльності різних країн, формування у студентів розуміння суспільного значення планування міських територій залежно від природньо-географічних, суспільно-географічних, політико-адміністративних, історичних умов.

Найважливішими *завданнями є:* поглиблення знань про розвиток міських територій; одержання відомостей про відомі світові концепції міського розвитку та просторового планування; оволодіння уміннями та навичками наукового аналізу чинників та умов розвитку міських територій; уміння критичного оцінювання міських проблем в Україні та інших державах з позицій просторового підходу та пропозицій їхнього вирішення шляхом впровадження принципів відомих урбаністичних концепцій.

У результаті вивчення курсу студенти матимуть загальні і фахові компетентності.

Після вивчення курсу студенти *повинні знати:*

- концептуальні засади планування міського простору в різні історичні періоди;
- концепції міського розвитку та просторового планування в різних державах і регіонах світу у XX- на поч. XXI ст. та приклади їхньої практичної інтерпретації;
- першоджерела – праці вчених-урбаністів, в яких обґрунтовані концепції і теорії розвитку міст (в т.ч. мовою оригіналу);
- положення документів щодо просторового планування, в яких легітимізовані принципи відомих концепцій міського розвитку (Європейська Хартія міст, Порядок денний сталого розвитку – 2030, Цифрова програма для Європи та ін.);
- можливості впровадження світових урбаністичних концепцій в стратегічному плануванні розвитку міст та містобудівній практиці в Україні.

вміти:

- називати головні положення національних та міжнародних стандартів щодо просторового планування, принципи відомих урбаністичних концепцій міського розвитку;

- проводити комплексні суспільно-географічні дослідження міста та проблем його розвитку, в. т.ч. з використанням статистичних, соціологічних, математичних методів.
- аналізувати передумови і чинники розвитку міських територій;
- критично аналізувати зміст першоджерел – праць відомих соціологів, географів, філософів та інших фахівців, в яких обґрунтовуються цілісні теорії і концепції щодо конструювання міського простору (в т.ч. іноземною мовою);
- досліджувати міське середовище та його проблеми з використанням принципів концепції сталого розвитку
- застосовувати теоретичні знання з геоурбаністики, зокрема знання світових концепцій просторового планування при дослідженні міських поселень;
- розробляти рекомендації щодо впровадження концепцій просторового планування в стратегіях розвитку міст, визначати перспективні напрямки розвитку міста.

Програмні результати навчання:

- знати головні положення документів щодо просторового планування міст, в яких декларуються принципи відомих урбаністичних концепцій (Європейська Хартія міст I, II, Порядок денний сталого розвитку – 2030, Цифрова програма для Європи та ін.);
- визначати зміст базових понять географії, а також суміжних дисциплін (зокрема урбаністики та просторового планування);
- знати відомі світові концепції міського розвитку та просторового планування, приклади і можливості їхньої практичної реалізації;
- пояснювати особливості організації географічного простору, передумови і чинники розвитку міських територій в контексті вивчення теорій та концепцій просторового планування;
- проводити комплексні і прикладні суспільно-географічні дослідження міст та проблем їхнього розвитку на основі сучасної методології, у тім числі з використанням статистичних та математичних методів;
- здійснювати просторове планування території, визначати перспективні напрямки розвитку міста та розробляти рекомендації щодо впровадження

концепцій просторового планування у стратегічному плануванні міського розвитку в Україні, при складанні Програм (концепцій) розвитку міст (територіальних громад).

Навчальні методи і методика: лекції з мультимедійними презентаціями; практичні роботи (письмове виконання); доповіді, бесіда, дискусія, розповідь, проблемно-пошуковий метод – при обговоренні тем і проблемних питань на семінарських заняттях; проектно-орієнтоване навчання, контент-аналіз – у самостійній роботі, при опрацюванні першоджерел, довідкової, науково-популярної літератури.

Критерії оцінювання.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні/самостійні тощо : 40 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів __40__
- контрольні заміри (модулі): 10 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів __10__
- іспит/залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів __50__

Підсумкова максимальна кількість балів __100__

Письмові роботи: передбачено написання декількох есе при підготовці до семінарів за результатами прочитаних першоджерел (праць відомих вчених-урбаністів).

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

*Схема курсу
(денна форма навчання)*

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		Лекції	Практично-семінарські	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Еволюція наукових поглядів щодо феномену міста та планування його простору. Світові концепції міського розвитку у ХХ ст.</i>	50	26	10	14
Тема 1. Теоретико-методичні засади дослідження міст та планування міського простору	5	2	4	2
Тема 2. Історія розвитку міст. Містобудівна культура давньої Індії, Китаю. Містобудівні теорії Античної Греції та Стародавнього Риму	5	2	2	2
Тема 3. Розвиток міст та містобудівних концепцій в епоху Відродження. Проекти “ідеальних міст”	4	2		1
Тема 4. Наукові погляди щодо розвитку і планування міст у ХІХ ст.	5	4		1
Тема 5 . Концепції міського розвитку в Західній Європі на поч. ХХ ст.	6	4	1	1
Тема 6 . Концепції міського розвитку і просторового планування американських урбаністів на поч. – у сер. ХХ ст.	4	2	1	1
Тема 7. Концепції соціалістичної урбанізації. Теорія та практика просторового планування в Радянському Союзі	5	2		1
Тема 8. Концепція “Право на місто” А. Лефевр. “Місто та виробництво простору”.	6	2		2
Тема 9. Концептуальні засади функціонування міста за Л. Мамфордом. Місто в історичній перспективі	3	2		1
Тема 10. Передумови “Нового урбанізму”. Конгрес Нового урбанізму.	4	2	2	2

Тема 11. Ментальні карти міст (Стенлі Мілграм)	2	2		
<i>Змістовий модуль 2. Концепції міського розвитку та просторового планування поч. ХХІ ст. та їх впровадження у міських практиках</i>	40	22	6	12
Тема 12. Головні тенденції розвитку міст на поч. ХХІ ст. та пропозиції їхнього планування: загальний огляд	5	2	2	1
Тема 13. Концепція чартерних міст, можливості її реалізації в Україні.	4	2	1	1
Тема 14. Новий урбанізм і тактичний урбанізм на поч. ХХІ ст. в країнах Європи.	5	2		2
Тема 15. Концепція “smart-sity”, її реалізація в світі та Україні	4	2	1	2
Тема 16. Концепція креативного міста, її впровадження в Україні	3	2		1
Тема 17. Концепція інформаційного міста	3	2		1
Тема 18. Теорія “кризи урбанізму” та шляхи вирішення проблем розвитку глобальних міст	4	2		2
Тема 19. Світові міські практики щодо благоустрою міста та комфортного урбопростору як інтерпретація відомих концепцій	5	4		1
Тема 20. Впровадження світових урбаністичних концепцій в стратегічному плануванні розвитку українських міст.	7	4	2	1
Усього годин	90	48	16	26

*Схема курсу
(заочна форма навчання)*

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		Лекції	Практично-семинарські	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Еволюція наукових поглядів щодо феномену міста та планування його простору. Світові концепції міського розвитку у ХХ ст.</i>	44	6	2	36
Тема 1. Історія розвитку міст. Містобудівна культура давніх держав. Наукові погляди щодо розвитку і планування міст до поч. ХХ ст.	10	2		8
Тема 2. Концепції міського розвитку в Західній Європі у ХХ ст.	14	2	2	10
Тема 3. Концепції міського розвитку і просторового планування американських урбаністів ХХ ст.	12	2		10
Тема 4. Концепції соціалістичної урбанізації. Теорія та практика просторового планування в Радянському Союзі	8			8
<i>Змістовий модуль 2. Концепції міського розвитку та просторового планування поч. ХХІ ст. та їх впровадження у міських практиках</i>	46	4	4	38
Тема 5. Головні тенденції розвитку міст на поч. ХХІ ст. та пропозиції їхнього планування: загальний огляд	12	2		10
Тема 6. Новий урбанізм і тактичний урбанізм на поч. ХХІ ст. в країнах Європи	14	2	2	10
Тема 7. Концепція “smart-sity”, її реалізація в світі та Україні. Концепція креативного міста.	12	2		10
Тема 8. Впровадження світових урбаністичних концепцій в стратегічному плануванні розвитку українських міст.	12	2	2	8
Разом	90	10	6	74

Змістовий модуль 1

Еволюція наукових поглядів щодо феномену міста та планування його простору. Світові концепції міського розвитку XX ст.

Тема 1. Теоретико-методичні засади дослідження міст та планування міського простору (2 год)

Місто як складна система. Підходи до визначення поняття “міста”. Урбанізація як культурно-історичний феномен. Типи міст. Функції міст. Середовище міста. Філософські підходи до вивчення міст.

Тема 2. Історія розвитку міст. Містобудівна культура в Стародавньому світі. (2 год)

Історія міст. Історичні міста. Світові, глобальні міста. Передумови розвитку міст. Глобальна міська мережа. Містобудівна культура давньої Індії, Китаю. Містобудівні теорії Античної Греції та Стародавнього Риму Розвиток міської поселенської мережі в Україні.

Семінарське заняття 1

Теоретико-методичні засади дослідження розвитку міст (2 год)

1. Місто як складна система. Підходи до визначення поняття “міста”.
2. Функції міст.
3. Середовище міста. Класифікації міст.
4. Функціонально-планувальна структура міст.
5. Історія міст. Історичні міста.

Література

1. Безлюбченко О. С. Планування і благоустрій міст / О. С. Безлюбченко, О.В. Завальний, Т.О. Черногорова// навчальний посібник. – Харків: ХНАМГ, 2011. – 191 с.
2. Доценко А.І. та ін. Розселення в Україні: проблеми і перспективи/ А. І. Доценко. – К.: РВПС України НАН України, 2006. – 269 с.
3. Доценко А.І. Територіальна організація розселення (теорія і практика)/ А. І. Доценко. – К.: НАН України, РВПС України, 2010. – 536 с.

4. Дронова О. Л. Геоурбаністика: навчальний посібник / О. Л. Дронова. – Київ, ВПЦ “Київський університет”, 2014. – 419 с.
5. Склярська О. І. Текст лекцій з курсу “Географія поселень в Україні з основами геоурбаністики”. – Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2017.

Семінарське заняття 2

Розвиток міст в Україні та світі

1. Стародавні міста. Історія виникнення міст.
2. Світові, глобальні міста.
3. Передумови розвитку міст.
4. Розвиток міської поселенської мережі в Україні.

Література

1. Безлюбченко О. С. Планування і благоустрій міст / О. С. Безлюбченко, О.В. Завальний, Т.О. Черноносова// навчальний посібник. – Харків: ХНАМГ, 2011. – 191 с.
2. Доценко А.І. та ін. Розселення в Україні: проблеми і перспективи/ А. І. Доценко. – К.: РВПС України НАН України, 2006. – 269 с.
3. Дронова О. Л. Геоурбаністика: навчальний посібник / О. Л. Дронова. – Київ, ВПЦ “Київський університет”, 2014. – 419 с.

Практична робота 1

Мета: вивчити і вміти виявляти генетичні типи міст України за даними про час та передумови заснування міст; пояснювати зв'язок планувальної структури міста і його генетичного типу; систематизувати значну кількість інформації історико-географічного характеру (зокрема з енциклопедичного видання “Історія міст і сіл УРСР”); на основі опрацювання статистичних джерел скласти паспортну характеристику міста (на вибір).

Зміст завдань

1. Генетична класифікація міст

Нанести на контурну карту України усі міста з людністю понад 50 тисяч осіб (для Донецької, Луганської областей – більше 100 тис. осіб) із зазначенням їхньої дати заснування та генетичного типу.

Таблиця 1

Перелік міст України з людністю понад 50 тисяч осіб

Область	Міста понад 50 (100) тисяч осіб
Вінницька	Вінниця
Волинська	Луцьк, Нововолинськ, Ковель, Володимир-Волинський
Донецька	Донецьк, Маріуполь, Краматорськ, Слов'янськ, Макіївка, Горлівка
Дніпропетровська	Дніпропетровськ, Жовті Води, Нікополь, Дніпродзержинськ, Павлоград, Кривий Ріг, Новомосковськ
Житомирська	Житомир, Бердичів, Коростень, Новоград-Волинський
Закарпатська	Ужгород, Мукачево
Запорізька	Запоріжжя, Мелітополь, Бердянськ, Енергодар
Івано-Франківська	Івано-Франківськ, Калуш, Коломия
Київська	Київ, Бровари, Бориспіль, Біла Церква
Кіровоградська	Кіровоград, Олександрія
Львівська	Львів, Червоноград, Стрий, Дрогобич
Луганська	Луганськ, Алчевськ, Сєверодонецьк, Лисьчанськ
Миколаївська	Миколаїв, Первомайськ
Одеська	Одеса, Ізмаїл, Іллічівськ, Білгород-Дністровський
Полтавська	Полтава, Комсомольськ, Кременчук
Рівненська	Рівне
Сумська	Суми, Конотоп, Шостка
Тернопільська	Тернопіль
Харківська	Харків, Лозова, Ізюм
Херсонська	Херсон
Хмельницька	Хмельницький, Камянець-Подільський

Чернівецька	Чернівці
Чернігівська	Чернігів, Ніжин, Прилуки
Черкаська	Черкаси, Умань, Сміла
Крим	Ялта, Феодосія, Керч, Євпаторія, Сімферополь, Севастополь

2. Паспортна характеристика міста

Здійснити паспортну характеристику міста (на вибір)

Анкета міста

11	Назва, рік заснування, адміністративний статус, адміністративні райони міста
22	Суспільно-географічне і природно-географічне положення міста
3 33	Населення міста: загальні показники відтворення населення, міграцій, ринок праці Чисельність населення, у т.ч. працездатного Розподіл зайнятого населення за секторами економіки (за Державним класифікатором)
44	Житловий фонд і благоустрій міста: житлова площа, вартість житла, кількість будинків, житлові зони, водопостачання, каналізація, газопостачання, зелені насадження (парки, сквери, їх площа)
55	Основні показники господарської діяльності, підприємства і установи, заклади виробничої і невиробничої сфери
66	Міський транспорт
77	Санітарно-гігієнічні умови, у т.ч. основні джерела забруднення повітря і ґрунту
88	Розглянути карту-план міста. Розрізнити функціонально-планувальні зони міста: житлова зона, громадсько-ділова зона, промислово-складська зона, курортно-рекреаційна зона (нанести на карту)

Тема 3. Розвиток міст та містобудівних концепцій в епоху Відродження.

Проекти “ідеальних міст” (2 год)

Тема 4. Наукові погляди щодо розвитку і планування міст у XIX ст. (4 год)

Місто в економічному, правовому, політико-адміністративному аспекті. М. Вебер. Західне місто. Ф. Тенніс. Велике промислове місто. Г. Зіммель. Великі міста і духовне життя. Місто і індивідуальна свобода. Ч. Бут. Карта бідності. Територіальні структура Лондона.

Тема 5 . Концепції міського розвитку в Західній Європі на поч. ХХ ст. (4 год)

Концепція “місто–сад” Е. Говарда (праця “Міста-сади майбутнього”), приклади її реалізації в світі. Концепція “Промислового міста” Т. Гарньє. Концепція “лінійного міста” Коріо-і-Мата (смугові системи розселення). Теорії В. Кристаллера, В. Льоша. Містобудівні ідеї Ле Корбюзьє. «Променисте місто» і план Вуазен. Афінська Хартія. Містобудівні ідеї радянської Росії: В.Татлін, брати Весніни, І.Леонідов, М.Ладовський, М.Мілютін та ін. Містобудівні проекти та реалізації німецьких архітекторів

Тема 6. Концепції міського розвитку і просторового планування американських урбаністів до сер. ХХ ст. (2 год)

Теоретичні надбання Чиказької школи. Урбанізм як спосіб життя. Міські гетто Л. Вірта. Місто як соціальна лабораторія. Урбаністична екологія (Парк, Берджесс). Програма міських досліджень Парка. Місто як мозаїка культурних світів.

Семінарське заняття №3

Світові концепції міського розвитку і просторового планування першої половини ХХ ст.

1. Концепція “місто–сад” Е. Говарда (праця “Міста-сади майбутнього”), приклади її реалізації в світі.
2. Концепція “Промислового міста” Т. Гарньє.
3. Концепція “лінійного міста” Коріо-і-Мата (смугові системи розселення)
4. Теоретичні надбання Чиказької школи соціології міста.
5. Урбанізм як спосіб життя (Л. Вірт). Місто як соціальна лабораторія.
6. Урбаністична екологія (Парк, Берджесс).

Література:

1. Артюх Г. О. Концепції міста в працях вчених-урбаністів Чиказької школи / Г. О. Артюх // Вісник Львівського університету. Серія: соціологія. - 2008. – Вип. 2. – с. 347-351.
2. Вирт Луис. Урбанізм как образ жизни. /Луис Вирт // перекл. В. Николаев, Strelka Press. – 2018. – 180 с.
3. Лефевр А. Производство пространства. Перевод с французского И. Стаф [текст] / Анри Лефевр. М.: Strelka Press, 2015. – 432 с.
4. Howard E. Garden Cities of To-morrow. L.: Swan Sonnenschein & Co., 1902 (фрагменты). <http://www.library.cornell.edu/Reps/DOCS/howard.htm>
5. Park R.E. The City: Suggestions for the Investigation of Human Behavior in the City Environment // American Journal of Sociology. 1915. Vol. 20. N 5. P. 577-612. <http://www.archive.org/details/TheCitySuggestionsForTheInvestigationOfHumanBehaviorInTheCity>

Тема 7. Концепції соціалістичної урбанізації. Теорія та практика просторового планування в Радянському Союзі (2 год)

Концепція соціалістичної урбанізації. Концепції районного планування та мікрорайонування міста. Ідеї Г. Дубеліра, Д. Богорада, І. Фоміна та ін. Теорія опорного каркасу розселення Г. Лаппо. Теорія “міста ідеального розміру”.

Тема 8. Концепція “Право на місто” (2 год)

Соціальне виробництво простору. Право на місто. А. Лефевр “Місто та виробництво простору”

Тема 9. Концептуальні засади функціонування міста за Л. Мамфордом. (2 год)

Л. Мамфорд. Місто в історії. Функції міста. Урбаністична цивілізація. Принципи правильного міського планування. Місто в історичній ретроспективі. Майбутнє міста. “Невидиме місто”.

Тема 10. Передумови “Нового урбанізму”. Конгрес Нового урбанізму (2 год)

Дослідження з теорії та практики урбаністики в США в 1950-60-хх. Урбаністичні ідеї Дж. Джейкобс та праця “Смерть і життя американських міст”.

Концепція нового урбанізму і тренд “архітектури постмодерну”. Конгрес нового урбанізму. Приклади реалізації концепції в США та Європі.

Тема 11. Ментальні карти міст (Стенлі Мілграм) (2 год)

Психологічне поняття когнітивних карт. Індивідуальні і колективні образи міст. Міська анонімність.

Семінарське заняття №4

Світові урбаністичні ідеї другої половини ХХ ст.

1. Урбаністична криза в США в сер. ХХ ст.
2. Концептуальні ідеї Л. Мамфорда щодо розвитку міста.
3. Револьюційні ідеї Дж. Джейкобс.
4. Передумови нового урбанізму. Конгрес нового урбанізму.
5. Концепції соціалістичної урбанізації.

Література

1. Дронова О. Л. Новий урбанізм у пошуках виходу з урбаністичного колапсу / О. Л. Дронова // Український географічний журнал. – 2015 – № 3. – С. 33–41.
2. Європейська хартія міст 1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakonbase.ru/content/base/21053/?pdf=1> або <http://uristinfo.net/2010-12>
3. Канигел Р. Глаза, устремленные на улицу. Жизнь Джейн Джекобс / Роберт Канигел. – М.: Дело. – 496 с.
4. Харві Д. Социальная справедливость и город / Девід Харві // Логос. - №3. – 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до публ.: http://www.intelros.ru/pdf/logos_03_2008/04.pdf
5. Mumford L. The Natural History of Urbanization // W.L. Thomas Jr. (ed.) Man's Role in Changing the Face of the Earth. Chicago: University of Chicago Press, 1956. <http://habitat.aq.upm.es/boletin/n21/almum.en.html>

Змістовий модуль 2

Концепції міського розвитку та просторового планування поч. ХХІ ст. та їх впровадження у міських практиках

Тема 12. Головні тенденції розвитку міст на поч. ХХІ ст. та пропозиції їхнього планування: загальний огляд (2 год)

Урбанізаційні процеси в світі на поч. ХХІ ст. Головні європейські і світові документи щодо просторового планування. Торремоліноська Хартія. Закони щодо просторового планування в Україні. Функціональне зонування міста. Генеральна схема планування території України. Генеральні плани розвитку міст. Просторове планування в країнах Європи.

Тема 13. Концепція чартерних міст, можливості її реалізації в Україні. (2 год)

Тема 14. Новий урбанізм і тактичний урбанізм на поч. ХХІ ст. в країнах Європи (2 год)

Маніфест нової урбаністики. Принципи та передумови нового урбанізму. Нова інтерпретація ідей Дж. Джейкобс. Принципи нового урбанізму в Європі та США. Дж. Лайдон і тактичний урбанізм. Теорія малих справ.

Практична робота №3

Концепції розвитку міст ХХІ ст.

1. Ознайомтесь з Європейською Хартією міст II (маніфест нової урбаністики), прийнятої в Страсбурзі у 2008 році. Які ідеї та концепції міського розвитку декларує цей документ? Письмово дайте відповідь на запитання.
2. Зазначте головні позитивні та негативні наслідки можливої реалізації концепції “чартерних міст” в Україні, що пропонують окремі фахівці з урбаністичних студій.
3. Розгляньте принцип 15-хвилинного міста на прикладі будь-якого малого, середнього міста України або району (мікрорайону) великого міста за пунктами: житло, робота, транспорт, освіта, можливість займатися спортом, рекреація, медицина, товари, послуги, оцінюючи кожен пункт за 5-бальною шкалою щодо доступності різноманітності та якості цих складових.

Які зміни необхідні для якнайповнішої реалізації такого принципу?

Чи вважаєте Ви ефективною ідею компактного міста для комфортного життя людини?

Приклад для виконання 3 завдання:

Принцип “15 хвилинного” міста на прикладі мікрорайону Сонячний міста А.

(Передбачає, що культурна, освітня, медична, комерційна та офісна інфраструктура має бути у 15-хвилинній доступності від дому для кожного пішохода або велосипедиста. Це розвантажує транспорт, зменшує навантаження на довкілля міста, перетворює міські простори у багатофункціональні)

Житло.

Багатоповерхівки та особняки, при чому значна кількість новобудов, що дозволяє вибрати “на смак і гаманець”. Кількість вільного для оренди житла небагато, тому основа місцевої громади - це постійні мешканці мікрорайону.

Робота.

- Оскільки район першочергово розвивався як спальний і знаходиться на окраїні міста, то в 15 хвилинній пішій доступності місць праці небагато. В основному – торгівля, сфера послуг, аптеки, поліклініка, поштові відділення, освітні заклади.

Транспорт.

- Увесь транзитний транспорт в напрямку міста, 3 зупинки по периметру мікрорайону, багато паркомісць для приватного транспорту, 3 гаражні кооперативи.

Освіта.

- В межах 5-15 хв пішої ходи від різних точок мікрорайону знаходиться школи №1, 2, ряд приватних освітніх позакласних закладів, центрів розвитку, 1 державний дитячий садок і 2 приватних.

Заняття спортом.

Два стадіони і десяток майданчиків, а також приватні спортзали і фітнес-студії (4) мікрорайону дають можливість займатися спортом.

Дозвілля і рекреація

- Розташування на окраїні міста поблизу лісопаркової зони
- Нема облагороджених концептуально продуманих громадських просторів для рекреації і дозвілля на свіжому повітрі
- Ресторанів немає, кафе – 1, піцерія – 2
- Сучасна бібліотека

Медицина

- В районі є 4 аптеки, функціонує поліклініка.

Товари/послуги

Два десятки крамничок з продуктами, побутовою хімією, канцтоварами, продовольчими товарами. 3 мінімаркети, 1 супермаркет. Магазинів одягу немає.

Тема 15. Концепція “smart-city”, її реалізація в світі та Україні (2 год)

Ознаки розумного міста. Передумови та особливості реалізації технологій смарт-сіті в Україні та державах світу. Новозбудовані розумні міста. Переваги і недоліки реалізації концепції.

Тема 16. Концепція креативного міста, її впровадження в Україні (2 год)

Місто і креативність. Місто і нова креативна економіка. Креативні індустрії. Культурні ресурси. Креативний клас. Чарльз Лендри “Креативне місто”. Річард Флорида (креативний клас).

Семінарське заняття №5

Концепції просторового планування поч. ХХІ ст.

1. Концепція тактичного урбанізму, приклади її реалізації в Україні.
2. Технології смарт-сіті, їх впровадження в містах України.
3. Ідея чартерних міст, можливості її реалізації, позитивні та негативні аспекти.
4. Концепція креативного міста, практична інтерпретація.

Література

1. Європейська хартія міст 2008 р. (Маніфест нової урбаністики) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Principle-9.-European-chart.pdf
2. Йен Гел. Міста для людей / пер. О. Любарської. – 2018. – 280 с.
3. Жукович І. А. Smart-місто як новий об'єкт статистичних досліджень: визначення терміна / І. А. Жукович // Статистика України. – К.: Інформ.-вид. центр Держкомстату України, 2015. – N 1. – С. 18–22.
- Флорида Р. Криза урбанізму: чому міста роблять нас нещасними / Річард Флорида // перекл. з англ. І. Бондаренко. – Київ: Наш формат. – 2019. – 315 с.

Тема 17. Концепція інформаційного міста (2 год)

Місто, інформаційна епоха та глобалізація. Мануель Кастельс. Інформаційне місто. Глобальне місто. Значення мегалополісів.

Тема 18. Теорія “кризи урбанізму” та шляхи вирішення проблем розвитку глобальних міст (2 год)

Тема 19. Світові міські практики щодо благоустрою міста та комфортного урбопростору як інтерпретація відомих концепцій (4 год)

Планування транспортної і вулично-дорожньої мережі міст. Типи архітектурно-планувальної структури сучасних міст. Комплексний благоустрій міських територій. Локальні справи для комфортного середовища міста.

Тема 20. Впровадження світових урбаністичних концепцій в стратегічному плануванні розвитку українських міст. (4 год)

Стратегія розвитку міста, її розробка. Стратегії розвитку міст України (приклад). Впровадження актуальних урбаністичних концепцій в стратегічному плануванні міського розвитку. Державне регулювання розвитком міст. Концепції інтегрованого розвитку міст України. Концепція просторового розвитку ОТГ.

Практична робота 4

Інтерпретація теорій міського розвитку у містопланувальних стратегіях та концепціях

1. Проаналізувати схему функціонального зонування міста (на вибір), зазначивши особливості розташування головних функціональних зон.
2. Додайте інформацію до таблиці (Дод. Е)
3. Розглянути Стратегію розвитку міста Ужгород-2030. Дайте письмово відповідь на запитання:
  - А) які стратегічні цілі розвитку визначено для міста
  - Б) яка роль кластерних мереж для майбутнього розвитку міста
  - В) яке значення має swot-аналіз як один з етапів розробки Стратегій розвитку міст

Стратегії розвитку міст в Україні почали розроблятися впродовж останніх 2-х десятиліть завдяки фінансовій та інституційній підтримці ЄС, США, Канади. Стратегічне планування - це систематичний процес ухвалення рішень, що сфокусований на потребах громади та має на меті вирішення найбільш актуальних локальних проблем, оптимальне використання конкурентних переваг з урахуванням розумного розподілу наявних ресурсів. На відміну від генерального плану, який є дуже

обов'язковим до виконання документом, стратегія розвитку міста передбачає внесення змін, гнучкість, врахування думки громадськості, і бізнесу (партисипативне планування)

4. Проаналізувати Концепцію інтегрованого розвитку міста Житомир -2030.

Які сучасні світові концепції і їх постулати задекларовані в даній концепції? (нового урбанізму, тактичного урбанізму, смарт-сіті, компактного міста, сталого розвитку міст, зеленого міста тощо).

Концепції інтегрованого розвитку та Стратегії передбачають змішане використання території, а не дотримання принципу функціонального зонування території міста, адже в умовах чіткого зонування важко реалізувати принцип компактного міста (Живи-навчайся-працюй в пішій доступності).

Література

1. Куйбіда В. С. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи : збірник нормативно-правових актів і науково-аналітичних матеріалів / В. С. Куйбіда, В. А. Негода, В. В. Толкованов, Академія муніципального управління. – Київ, Видавництво «Крамар», 2009. – 170 с.
2. Маруняк Є. О. Геопросторові дослідження і практика планування: Україна на тлі світових трендів [монографія] / Є. О. Маруняк. – Київ: Фенікс, 2018. – 336 с.
3. Мезенцев К. В., Денисенко О.О. Міста на постсоціалітичному просторі: підходи до концептуалізації та місце в урбаністичному дискурсі / К. В. Мезенцев, О. О. Денисенко // Український географічний журнал. – Вип. 4. – 2018. – С. 16-24.
3. Топчієв О. Г. Планування території – сучасний напрям конструктивної географії / О. Г. Топчієв //Український географічний журнал. – 2008. - №1. – С. 54-57.
4. Позаченюк Е.А. Территориальное планирование [текст]: Учебное пособие/ Е. А. Позаченюк. – Симферополь: Изд-во ТНУ им. Вернадского, 2006. – 183 с.
5. Закон України «Про основи містобудування». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Завдання для самостійної роботи студентів

Тема 1	Опрацювання питання: Філософські підходи до вивчення міст, опрацювання літератури по темі
Тема 2	Самостійне опрацювання питання: Містобудівна культура давньої Індії, Китаю.
Тема 3	Пошук додаткової інформації про ідеальні міста епохи Відродження, концептуальні принципи їхнього планування
Тема 4	Опрацювання першоджерел – праць М. Вебера, М. Тьонніса, Г. Зіммеля, Ч. Бута та ін.
Тема 5	Пошук додаткової інформації про концептуальні засади побудови міс-садів у світі на поч. ХХ ст. та сучасну інтерпретацію концепції
Тема 6	Читання уривків і праць чиказьких вчених, написання есе
Тема 7	Опрацювання літератури по темі, наведення прикладів застосування концепцій соціалістичної урбанізації в містобудуванні
Тема 8	Опрацювання першоджерел - праць А. Лефевра
Тема 9	Мамфорд “Місто в історії” – ознайомлення зі змістом праці
Тема 10	Детальний аналіз Маніфесту нової урбаністики. Життя та праці Дж. Джейкобс – пошук додаткової інформації
Тема 11	Детальне вивчення питання про когнітивні карти міст
Тема 12	Ознайомлення з Торремоліноською Хартією, законами щодо просторового планування в Україні
Тема 13	Пошук інформації про конкретні приклади реалізації та проекти чартерних міст в світі
Тема 14	Тактичний урбанізм в Україні: навести приклади реалізації концепції
Тема 15	Детальний аналіз рейтингів міст України та світу за реалізацією технологій розумного міста
Тема 16	Аналіз концепцій та стратегій розвитку міста Львів, Київ, Полтава та інших щодо присутності принципів концепції креативного міста
Тема 17	Інформаційне місто Кастельса – опрацювання праці
Тема 18	Ознайомлення з працею Р. Флориди “Криза урбанізму” та написання есе
Тема 19	Детальне вивчення питання: Типи архітектурно-планувальної структури сучасних міст з наведенням прикладів
Тема 20	Аналіз Концепції просторового розвитку ОТГ в Україні

ЛІТЕРАТУРА ТА ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Аверкина М. Ф. Вплив теорії стійкого розвитку міст на теорії урбаністики / М. Ф. Аверкина // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. - 2012. - Вип. 19. - С. 262-266. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2012_19_64
2. Артюх Г. О. Концепції міста в працях вчених-урбаністів Чиказької школи / Г. О. Артюх // Вісник Львівського університету. Серія: соціологія. - 2008. – Вип. 2. – с. 347-351.
3. Алаев Э.Б. Социально-экономическая география: понятийно-терминологический словарь /Э.Б. Алаев. – М.: Мысль 1983. — 350 с.
4. Безлюбченко О. С. Планування і благоустрій міст / О. С. Безлюбченко, О.В. Завальний, Т.О. Черноусова// навчальний посібник. – Харків: ХНАМГ, 2011. – 191 с.
5. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. К.: Ін-т історії України НАН України, 2011. 306 с.
6. Вирт Луис. Урбанизм как образ жизни. /Луис Вирт // перекл. В. Николаев, Strelka Press. – 2018. – 180 с.
7. Гладкий О. Історичні етапи розвитку наукових досліджень промислових агломерацій / О. Гладкий // Історія української географії. – Вип. 17. – Тернопіль, 2008. – С. 79-88.
8. Гладкий О. В. Основні етапи розвитку наукових праць з географії міст та геоурбаністики /О. В. Гладкий // Науковий вісник ВНУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2012. – С. 58-64
9. Города-сади и пригороды-сади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://townevolution.ru/books/item/f00/s00/z0000016/st007.shtml>
10. Давидович В.Г. Расселение в промышленных узлах/ В. Г. Давидович. – М.: Госстройиздат, 1960. – 323 с.

11. Денисенко О.О. Процеси метрополізації: світогосподарський аспект : монографія/ О. О. Денисенко. — К. : Інститут географії НАН України, 2012. — 193 с.
12. Децентралізація влади: Львівська область [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/region/common/id/763>
13. Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демогеографічні аспекти/ В. О. Джаман. — Чернівці: Рута, 2003. — 392 с.
14. Дністрянська Н. І. Дуже малі міські поселення Львівської області: суспільно-географічний потенціал та перспективи розвитку : монографія / Н. І. Дністрянська, М. С. Дністрянський. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. — 196 с.
15. Доценко А.І. та ін. Розселення в Україні: проблеми і перспективи/ А. І. Доценко. — К.: РВПС України НАН України, 2006. — 269 с.
16. Доценко А.І. Територіальна організація розселення (теорія і практика)/ А. І. Доценко. — К.: НАН України, РВПС України, 2010. — 536 с.
17. Дронова О. Л. Геоурбаністика: навчальний посібник / О. Л. Дронова. — Київ, ВПЦ “Київський університет”, 2014. — 419 с.
18. Дронова О. Л. Новий урбанізм у пошуках виходу з урбаністичного колапсу / О. Л. Дронова // Український географічний журнал. — 2015 — № 3. — С. 33–41.
19. Європейська хартія міст 1992 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakonbase.ru/content/base/21053/?pdf=1> або <http://uristinfo.net/2010-12>
20. Європейська хартія міст 2008 р. (Маніфест нової урбаністики) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Principle-9.-European-chart.pdf
21. Йен Гел. Міста для людей / пер. О. Любарської. — 2018. — 280 с.
22. Жукович І. А. Smart-місто як новий об'єкт статистичних досліджень: визначення терміна / І. А. Жукович // Статистика України. — К.: Інформ.-вид. центр Держкомстату України, 2015. — N 1. — С. 18–22.

23. Закон України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
24. Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
25. Закон України “Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1580-15>
26. Заставецька Л. Б. Системи розселення і геопросторові проблеми вдосконалення адміністративно-територіального устрою України: монографія / Л. Б. Заставецька. – Тернопіль. : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 331 с.
27. Круль В. П. Ретроспективна географія поселень Західної України: монографія / В. П. Круль. – Чернівці, 2004. – 382 с.
28. Кубійович В. З антропогеографії Нового Санча // Володимир Кубійович. Наукові праці. Том 1. – Париж-Львів, 1996. – С. 286-506.
29. Лаппо Г. География городов/ Г. Лаппо. – М.: Владос, 1997. – 480 с.
30. Лозинський Р. М., Костюк І. М. Сучасні межі Львівської міської агломерації / Р. М. Лозинський, І. М. Костюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія. – 2011. – № 2. – С. 55-60.
31. Кастельс М. Информационный город. Информационная технология, экономическое реструктурирование и регионально-городской процесс. <http://www.urban-club.ru/?p=100>
32. Куйбіда В. С. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи : збірник нормативно-правових актів і науково-аналітичних матеріалів / В. С. Куйбіда, В. А.Негода, В. В. Толкованов, Академія муніципального управління. – Київ, Видавництво «Крамар», 2009. – 170 с.

33. Лефевр А. Производство пространства. Перевод с французского И. Стаф [текст] / Анри Лефевр. М.: Strelka Press, 2015. – 432 с.
34. Маруняк Є. О. Територіальне (просторове) планування : зміст, еволюція та основні сучасні напрями [текст] / Є. О. Маруняк // Український географічний журнал. – 2014. – № 2.– С. 22–31.
35. Пітюренко Ю.І. Розвиток міст і міське розселення в Українській РСР / Е. И. Питюренко. – К. : Наукова думка, 1972. – 187 с.
36. Сливка Р.Р., Закутинська І.І. Соціально-просторова диференціація українського міста як конфліктогенний чинник / Р.Р. Сливка, І.І. Закутинська // Регіон-2015: суспільно-географічні аспекти : матеріали міжн. наук.-практ. конф. (Харків, 16-17 квітня 2015 року). – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. – С. 23-25.
37. Склярська О. І. Утворення об'єднаних територіальних громад в контексті впливу на розвиток поселень / О. І. Склярська // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2016. – С. 349-358.
38. Степаненко А.В. Социально-экономическое развитие городов: проблемы комплексности и сбалансированности/ А. В. Степаненко. – К. : Наукова думка, 1988. – 207 с.
39. Ткач Д. В. Розвиток української геоурбаністики/ Ткач Д. В., Заставецький Т. Б. // Історія української географії. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис. – Тернопіль. – Випуск 6, 2002. – С.82-87.
40. Ткач Д.В. Малі міські поселення: економіко- і соціально-географічні проблеми розвитку. – Тернопіль. – 1997. – 142с.
41. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2005. – с. 265.
42. Топчієв О. Г. Планування території – сучасний напрям конструктивної географії /О. Г. Топчієв //Український географічний журнал. – 2008. - №1. – С. 54-57.

43. Позаченюк Е.А. Территориальное планирование [текст]: Учебное пособие/ Е. А. Позаченюк. – Симферополь: Изд-во ТНУ им. Вернадского, 2006. – 183 с.
44. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. – Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. – 438 с.
45. Функции городов и их влияние на пространство / под ред. акад. НАН Украины Л. Г. Руденко; Нац. акад. наук Украины [Ин-т географии]. – Киев : Феникс, 2015. – 291 с.
46. Хорев Б. С. Проблемы городов (Урбанизация и единая система расселения в СССР)/ Б. С. Хорев. Изд. 2-е, доп. и перераб. – М.: Мысль, 1975. – 428 с.
47. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії/ О. І. Шаблій. — Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – 734 с.
48. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
49. Закон України «Про основи містобудування». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
50. Закон України «Про Генеральну схему планування території України». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
51. Закон України «Про затвердження Порядку розроблення містобудівної документації» – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
52. Харві Девід. Право на місто, 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.intelros.ru/pdf/logos_03_2008/04.pdf, с. 82
53. Флорида Р. Криза урбанізму: чому міста роблять нас нещасними / Річард Флорида // перекл. з англ. І. Бондаренко. – Київ: Наш формат. – 2019. – 315 с.
54. International Encyclopedia of Human Geography / Editors-in-Chief Rob Kitchin, and Nigel Thrift. – Amsterdam: Elsevier, 2009. – Vol.8. – P. 387-395.

55. Cabigon J.V. Cities in Globalization // Asia-Pacific Social Science Review.
— [Електронний ресурс]. — Режим доступу:
http://www.dlsu.edu.ph/research/journals/apssr/pdf/200612/science_3.pdf
56. Mumford L. The Natural History of Urbanization // W.L. Thomas Jr. (ed.)
Man's Role in Changing the Face of the Earth. Chicago: University of
Chicago Press, 1956. <http://habitat.aq.upm.es/boletin/n21/almum.en.html>
57. Urban Archaeology, Municipal Government and Local Planning / Edit. S.
Baughner. Springer International Publishing, 2017. 345 p

Тестові завдання з курсу

1. Принципами нового урбанізму є:
- а) житлова забудова повинна бути різноманітною
  - б) дитячі ігрові майданчики повинні бути не далі ніж 200 метрів від житлових будинків
  - в) вулиці повинні створювати пов'язану міську мережу, щоб трафік розсіювався і можна було добиратися до різних місць як пішки, так і транспортом
  - г) побудова зручних транспортних розв'язок, швидкісних автомагістралей, підземних паркінгів
  - д) органи місцевого самоврядування повинні бути максимально відкриті для людей
2. Автором якої відомої урбаністичної концепції є Ч. Лендрі?
- а) інформаційне місто
  - б) тактичний урбанізм
  - в) креативне місто
  - г) місто-сад
3. Зазначте найвідомішу працю урбаністки Дж. Джейкобс _____
4. Розташуйте відомі світові урбаністичні концепції за часом їхнього формулювання (обґрунтування):
- Право на місто
  - Урбанізм як спосіб життя
  - Чартерні міста
  - Новий урбанізм
  - Креативне місто
5. Основними критеріями для розрізнення міського та сільського поселення є:
- а) характер трудової діяльності і кількість населення
  - б) історичні особливості виникнення поселення
  - в) розташування в тій чи іншій природній зоні чи по відношенню до ресурсних баз
6. Процес формування мережі розселення екстенсивним шляхом означає:
- а) зміна людності поселень і функціональне ускладнення мережі
  - б) освоєння людьми незаселених територій і розбудова поселенської мережі
  - в) переселення населення
7. До середніх відносять міста з чисельністю жителів:
- а) менше 50 тисяч

- б) від 50 до 100 тисяч
- в) від 100 до 250 тисяч
- г) від 100 до 500 тисяч

8. До дуже великих можна віднести такі міста:

- а) Львів
- б) Вінниця
- в) Полтава
- г) Кривий Ріг
- д) Нововолинськ

9. До малих можна віднести такі міста:

- а) Львів, Миколаїв, Кривий Ріг
- б) Алушка, Ялта, Стрий
- в) Хуст, Радехів, Броди
- г) Стрий, Пустомити, Умань

10. До міст, що виникли на місці оборонних центрів, замків, фортець належать:

- а) Львів, Кривий Ріг
- б) Хотин, Кам'янець-Подільський
- в) Ужгород, Шепетівка
- г) Стрий, Євпаторія

11. До міст, які виникли протягом 8-12 століття як центри князівств чи етнокультурні центри належать:

- а) Львів, Миколаїв, Донецьк, Кривий Ріг
- б) Київ, Львів, Коростень, Чернігів
- в) Одеса, Полтава, Жмеринка, Умань
- г) Запоріжжя, Кіровоград, Шепетівка

12. Моноцентричні агломерації в Україні виникли під впливом такого фактору:

- а) прискорений розвиток промисловості в одному центрі та необхідністю його розвантаження
- б) в районах гірничодобувної промисловості
- в) близькість розміщення двох і більше великих міст

13. До складу Київської агломерації входять такі міста:

- а) Бровари
- б) Ірпінь
- в) Золотоноша
- г) Бориспіль
- д) Кременчук

14. Чому окремі поселення мають статус міста, попри те, що кількість жителів в них може бути меншою 10 тисяч осіб?

- а) у минулому формувалися як міста, одержали Магдебурське право
- б) знаходяться у депресивних регіонах
- в) знаходяться в межах агломераційних зон великих міст

15. В Україні є міста з кількістю населення менше 10 тисяч осіб:

- а) так
- б) ні

16. Причинами зменшення кількості сільських поселень в Україні протягом другої половини 20 ст. є:

- а) політика радянського керівництва на ліквідацію хуторів
- б) обезлюднення сіл внаслідок Чорнобильської катастрофи
- в) прийняття постанов влади в незалежній Україні про неперспективні села

17. Назвіть міста Волинської області:

- а) Бердичів
- б) Нововолинськ
- в) Луцьк
- г) Ковель
- д) Соснівка

18. Назвіть міста Львівської області з людністю понад 50 тисяч:

- а) Стрий, Броди, Золочів
- б) Жидачів, Сокаль, Самбір
- в) Дрогобич, Бібрка, Золочів
- г) Стрий, Дрогобич, Червоноград

19. До наймолодших міст України належать такі міста:

- а) Новояворівськ, Енергодар, Славутич
- б) Жмеринка, Чернігів, Кузнецовськ
- в) Нова Каховка, Донецьк, Ірпінь
- г) Біла Церква, Енергодар, Самбір

20. Встановіть відповідність міст регіонах їхнього розміщення:

- 1 Ковель, Володимир-Волинський
  - 2 Бердичів, Новоград-Волинський
  - 3 Красний Луч, Сєверодонецьк
  - 4 Чорноморець (Іллічівськ), Білгород-Дністровський
- а) Волинська
  - б) Житомирська
  - в) Луганська
  - г) Одеська

21. Л. Вірт є автором відомої урбаністичної концепції поч. ХХ ст.:

- а) урбаністична екологія
- б) урбанізм як спосіб життя
- в) право на місто
- г) криза урбанізму

22. Хто з представників епохи Відродження висував ідею ідеального міста?

---

23. Які принципи та ідеї містяться в праці Р. Флориди “Криза урбанізму”

- А) право на місто
- Б) місто для всіх
- В) необхідність домінування креативного капіталу
- Г) компактне місто

24. Ключовими ознаками розумного міста є:

- А) компактність і доступність міських благ в межах пішохідної доступності
- Б) інтелектуальні системи управління дорожнім рухом
- В) розумний підхід до освітлення, користування громадським транспортом

Г) значна частка жителів з вищою освітою

25. За яку урбаністичну теорію Пол Ромер отримав Нобелівську премію?
26. Здійсніть короткий аналіз взаємозв'язку планувальної структури міста і його генетичного типу (для будь-якого міста на вибір).
27. Що означає день парк(інг)у в концепції тактичного урбанізму?
28. Які креативні хаби Вам відомі у Львові чи інших містах України?
29. Яку відому урбаністку називають натхненницею нового урбанізму?
30. Т. Гарньє – автор концепції _____
31. Яку теорію було запропоновано Г. Лаппо?
32. Вкажіть головні постулати концепції “Нового урбанізму”
33. Вкажіть можливі позитивні і негативні наслідки реалізації концепції чартерних міст в Україні.
34. Хто автор концепції тактичного урбанізму і які приклади її реалізації у Львові вам відомі?
35. На прикладі якого міста першочергово реалізовував свою концепцію Ч. Лендрі?
36. Які функції характерні були для середньовічних міст?
37. Яким мало б бути “ідеальне місто” відомих утопістів епохи Відродження?
38. Право на місто за Д. Харві – це право _____
39. Які світові урбаністичні концепції впроваджуються в Стратегіях розвитку міст України впродовж останнього десятиліття?
40. Наведіть приклади українських міст, які мають радіально-кільцеву планувальну структуру.
41. Наведіть приклади українських міст, які мають розчленовану планувальну форму.
42. У яких містах України існують конкретні проекти реалізації концепції креативного міста?
43. Які головні переваги реалізації ідеї компактного міста?
44. Продовжіть тезу: “Право на місто” – це право _____
45. Наведіть приклади реалізації концепції міста-саду у світі.
46. Що таке партисипативне планування міста?
47. Що таке гіподамова сітка?
48. Хто автор концепції “міста-саду”?
49. Які урбаністичні концепції розвинули вчені Чикагської школи соціології міста?

ДОДАТКИ

Додаток А

Міста України з кількістю населення понад 50 тисяч осіб

(в порядку спадання за людністю)

Місто	Область	Час заснування (рік або століття)	Кількість населення, 2015 р.
Київ	Київська	V	2 868 702
Харків	Харківська	XVII	1 451 132
Одеса	Одеська	1794	1 017 022
Дніпро	Дніпропетровська	1776	993 094
Донецьк	Донецька	XVII	949 825
Запоріжжя	Запорізька	1770	766 268
Львів	Львівська	1256	729 038
Кривий Ріг	Запорізька	XVIII	652 137
Миколаїв	Миколаївська	1787	494 922
Маріуполь	Донецька	XVI	458 533
Луганськ	Луганська	1795	424 113
Вінниця	Вінницька	1795	372 116
Макіївка	Донецька	1777	351 820
Севастополь	АР Крим	1783	344 853
Сімферополь	АР Крим	XVI	338 319
Херсон	Херсонська	1737	297 593
Полтава	Полтавська	1174	295 950
Чернігів	Чернігівська	907	295 670
Черкаси	Черкаська	XIII	285 170
Житомир	Житомирська	IX	270 922
Суми	Сумська	1652	268 874
Хмельницький	Хмельницька	XVI	266 095
Чернівці	Чернівецька	XII	262 129
Горлівка	Донецька	1867	254 416
Рівне	Рівненська	1282	249 912
Кам'янське	Дніпропетровська	1750	241 475
Кропивницький	Кіровоградська	1754	233 333
Івано-Франківськ	Івано- Франківська	1662	227 030
Кременчук	Полтавська	1571	225 828
Тернопіль	Тернопільська	1540	217 110
Луцьк	Волинська	1795	216 076
Біла Церква	Київська	1032	211 205
Краматорськ	Донецька	1868	162 811
Мелітополь	Запорізька	XVIII	156 889
Керч	АР Крим	1068	144 626
Нікополь	Дніпропетровська	XVI	117 857
Слов'янськ	Донецька	1766	116 694
Ужгород	Закарпатська	IX	115 947
Бердянськ	Запорізька	1827	115 500
Алчевськ	Луганська	1895	110 474

Павлоград	Дніпропетровська	1780	109 739
Северодонецьк	Луганська	XIX	108 899
Євпаторія	АР Крим	XV	107 040
Лисичанськ	Луганська	1710	103 459
Кам'янець-Подільський	Хмельницька	1062	102 254
Бровари	Київська	1628	98 874
Конотоп	Сумська	1638	88 477
Умань	Черкаська	1616	86 621
Мукачеве	Закарпатська	1196	85 487
Олександрія	Кіровоградська	1754	82 636
Хрустальний (Красний Луч)	Луганська	1895	82 228
Єнакієве	Донецька	1883	81 054
Шостка	Сумська	1739	78 505
Бердичів	Житомирська	XV	78 312
Ялта	АР Крим	Іст. н.е.	78 200
Бахмут	Донецька	1571	77 474
Кадіївка (Стаханов)	Луганська	XIX	77 168
Дрогобич	Львівська	XI	76 866
Костянтинівка	Донецька	1868	76 065
Ніжин	Чернігівська	1147	72 869
Ізмаїл	Одеська	VI	72 50
Новомосковськ	Дніпропетровська	1654	71 299
Феодосія	АР Крим	VI	69 040
Ковель	Волинська	1310	69 032
Сміла	Черкаська	XVI	68 740
Червоноград	Львівська	1962	67 993
Калуш	Івано- Франківська	1241	67 559
Первомайськ	Миколаївська	1676	66 672
Коростень	Житомирська	945	65 454
Довжанськ (Свердловськ)	Луганська	1938	64 895
Покровськ (Красноармійськ)	Донецька	1875	64 533
Коломия	Івано- Франківська	1240	61 350
Бориспіль	Київська	1590	60 160
Рубіжне	Луганська	1895 (1934)	59 951
Чорноморськ	Одеська	XVIII	59 840
Стрий	Львівська	1385	59 835
Дружківка	Донецька	1781	59 596
Харцизьк	Донецька	1869	58 641
Прилуки	Чернігівська	1092	58 202
Лозова	Харківська	XIX	57 916
Чистякове (Торез)	Луганська	1778	56 993
Новоград-Волинський	Житомирська	1257	56 049
Енергодар	Запорізька	1970	54 536
Антрацит	Луганська	XIX	54 242
Нововолинськ	Волинська	1950	53 298
Горішні Плавні (Комсомольськ)	Полтавська	1960	51 958
Ізюм	Харківська	1689	51 175
Білгород-Дністровський	Одеська	498 р. до н.е.	50 105

Головні параметри поселенської мережі регіонів України

Регіон	Кількість міських поселень (міст і смт)	Частка міського населення	Кількість сіл	Щільність поселень (на 1000 км.кв.)	Середня людність села	Середня відстань між селами
АР Крим	72	62,7	956	39,4	765	4,6
Вінницька	47	50,1	1467	57,1	555	5,0
Волинська	66	52,0	1054	55,7	474	4,8
Дніпропетровська	66	83,5	1438	47,1	380	4,5
Донецька	183	90,6	1118	49,1	369	3,8
Житомирська	54	58,2	1619	56,1	328	5,5
Закарпатська	30	37,2	579	47,6	1360	3,6
Запорізька	37	77,0	918	35,1	447	4,8
Івано-Франківська	39	43,3	765	57,8	1023	3,7
Київська	56	85,5	1127	42,1	584	4,9
Кіровоградська	39	62,3	1010	42,6	372	5,3
Луганська	146	86,8	787	34,9	379	4,5
Львівська	78	60,8	1850	88,4	538	3,9
Миколаївська	26	67,8	896	37,4	422	5,1
Одеська	52	66,8	1136	35,7	699	4,9
Полтавська	36	61,3	1826	64,9	311	5,2
Рівненська	27	47,8	1002	51,5	602	4,6
Сумська	35	67,8	1491	64,1	247	5,0
Тернопільська	35	44,0	1024	76,7	589	3,9
Харківська	78	80,2	1683	56,1	321	4,6
Херсонська	40	61,1	656	24,2	640	5,6
Хмельницька	37	55,4	1415	70,5	415	4,6
Черкаська	31	56,3	824	41,0	675	4,6
Чернівецька	19	42,4	398	51,5	1311	3,1
Чернігівська	45	63,4	1489	48,1	266	5,9

ЗАКОН УКРАЇНИ
“Про регулювання містобудівної діяльності”

(витяг)

Розділ І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) Генеральна схема планування території України - містобудівна документація, що визначає концептуальні вирішення планування та використання території України;

2) генеральний план населеного пункту - містобудівна документація, що визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту;

3) детальний план території - містобудівна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території;

4) замовник - фізична або юридична особа, яка має намір щодо забудови території (однієї чи декількох земельних ділянок) і подала в установленому законодавством порядку відповідну заяву;

5) інженерно-транспортна інфраструктура - комплекс інженерних, транспортних споруд і комунікацій;

6) лінії регулювання забудови - визначені в містобудівній документації межі розташування будинків і споруд відносно червоних ліній, меж окремих земельних ділянок, природних меж та інших територій;

7) містобудівна документація - затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання території;

8) містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки (далі - містобудівні умови та обмеження) - документ, що містить комплекс планувальних та архітектурних вимог до проектування і будівництва щодо поверховості та щільності забудови земельної ділянки, відступів будинків і споруд від червоних ліній, меж земельної ділянки, її благоустрою та озеленення, інші вимоги до об'єктів будівництва, встановлені законодавством та містобудівною документацією;

9) план зонування території (зонінг) - містобудівна документація, що визначає умови та обмеження використання території для містобудівних потреб у межах визначених зон;

10) приміська зона - територія, що забезпечує просторовий та соціально-економічний розвиток міста;

11) проектна документація - затверджені текстові та графічні матеріали, якими визначаються містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні вирішення, а також кошториси об'єктів будівництва;

12) схеми планування території на регіональному рівні - планувальна документація, яка розробляється у розвиток Генеральної схеми планування території України та визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови, використання територій адміністративно-територіальних одиниць та їх окремих частин;

13) територія - частина земної поверхні з повітряним простором та розташованими під нею надрами у визначених межах (кордонах), що має певне географічне положення, природні та створені в результаті діяльності людей умови і ресурси;

14) червоні лінії - визначені в містобудівній документації щодо пунктів геодезичної мережі межі існуючих та запроектованих вулиць, доріг, майданів, які розділяють території забудови та території іншого призначення.

Стаття 2. Планування і забудова територій

1. Планування і забудова територій - діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, яка передбачає:

1) прогнозування розвитку територій;

2) забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій;

3) обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням;

4) взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови територій;

5) визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів;

6) встановлення режиму забудови територій, на яких передбачено провадження містобудівної діяльності;

7) розроблення містобудівної та проектної документації, будівництво об'єктів;

8) реконструкцію існуючої забудови та територій;

9) збереження, створення та відновлення рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих територій та об'єктів, ландшафтів, лісів, парків, скверів, окремих зелених насаджень;

10) створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури;

10-1) створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення;

{Частина першу статті 2 доповнено пунктом 10-1 згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

11) проведення моніторингу забудови;

12) ведення містобудівного кадастру;

13) здійснення контролю у сфері містобудування.

2. Інструментом державного регулювання планування територій є містобудівна документація, яка поділяється на документацію державного, регіонального та місцевого рівнів.

3. Містобудівна документація розробляється на паперових і електронних носіях на оновленій картографічній основі в цифровій формі як набори профільних геопросторових даних у державній геодезичній системі координат УСК-2000 і єдиній системі класифікації та кодування об'єктів будівництва для формування баз даних містобудівного кадастру.

Стаття 3. Законодавство у сфері містобудівної діяльності

1. Відносини у сфері містобудівної діяльності регулюються Конституцією України, Цивільним, Господарським і Земельним кодексами України, цим Законом, законами України "Про Генеральну схему планування території України", "Про основи містобудування", "Про архітектурну діяльність", "Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду", "Про землеустрій", іншими нормативно-правовими актами.

Особливості регулювання містобудівної діяльності на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, у межах зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, визначаються Законом України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи".

2. Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору України.

Стаття 4. Об'єкти та суб'єкти містобудування

1. Об'єктами містобудування на державному та регіональному рівнях є планувальна організація території, система розселення, система взаємопов'язаного комплексного розміщення основних об'єктів промисловості, транспорту, інженерної та соціальної інфраструктури, функціональне зонування території України, її частин (груп областей), території Автономної Республіки Крим, областей, адміністративних районів.

Об'єктами містобудування на місцевому рівні є планувальна організація території населеного пункту, його частини (групи земельних ділянок) зі спільною планувальною структурою, об'ємно-просторовим рішенням, інженерно-транспортною інфраструктурою, комплексом об'єктів будівництва, що визначаються відповідно до:

{Абзац другий частини першої статті 4 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

у населених пунктах - меж населених пунктів, їх функціональних зон (сельбищної, промислової тощо), житлових районів, мікрорайонів (кварталів), приміських зон відповідно до містобудівної документації на місцевому рівні;

{Абзац частини першої статті 4 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

за межами населених пунктів - меж приміських зон, а також функціональних зон відповідно до містобудівної документації на регіональному рівні.

{Абзац частини першої статті 4 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

Об'єктами будівництва є будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси та частини, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури.

Додаток Г

Демографічні показники обласних центрів України

Міста	Кількість населення, тис. осіб	Частка населення міста від усього населення області, %	Радіус зони тяжіння міста, км ^{2*}
Вінниця	367	23,0	43,3
Луцьк	208	20,7	35,8
Дніпропетровськ	1030	30,0	55,9
Донецьк	981	28,0	43,1
Житомир	272	21,4	44,8
Ужгород	116	9,3	19,4
Запоріжжя	785	43,0	61,3
Івано-Франківськ	223	16,4	26,7
Київ	2740	62,3	119,4
Кіровоград	241	23,6	43,1
Луганськ	442	19,0	40,3
Львів	735	30,0	44,7
Миколаїв	506	42,4	57,7
Одеса	1006	42,4	66,8
Полтава	304	20,0	43,1
Рівне	248	21,5	37,0
Суми	276	24,0	42,3
Тернопіль	217	20,0	29,6
Харків	1458	53,0	72,6
Херсон	309	28,0	50,6
Хмельницький	259	20,2	35,7
Черкаси	290	17,0	38,6
Чернівці	247	28,5	26,5
Чернігів	398	27,5	60,4
Сімферополь	338	14,1	37,8

Пріоритети та концепції міського розвитку, які впроваджуються в Концепціях інтегрованого розвитку міст України*

*Концепція інтегрованого розвитку міста – це стратегічний документ, що визначає просторові та змістові напрямки розвитку міста.

Концепція створена за широкого залучення громадськості та є другим за важливістю документом для розвитку міста після Генерального плану.

Відомі концепції міського розвитку і просторового планування ХХ-поч. ХХІ ст.

Концепція, парадигма	Автор, праця, в якій обгрунтовано концепцію	Приклади реалізації в світі Впровадження в стратегічному плануванні та міських практиках в Україні
Місто-сад	Е. Говард “Міста-сади майбутнього”	Летчуерт-Гарден-Сіті, у 1920 році Уелін-Гарден-Сіті. район-сад Wandsbek-Gartenstadt у Гамбурзі, Одеса (селище Костянтинівка)
Промислове місто	Т. Гарньє “Промислове місто”, 1917 р.	Ліон
Лінійне місто (смугові системи розселення)	Соріо-і-Матта М. Мілютін “Соціалістичне місто”	Околиці Мадрида, Сочі
Урбанізм як спосіб життя	Л. Вірт “Урбанізм як спосіб життя”	
Урбаністична екологія	Р. Парк, Е. Берджесс	Чикаго
Теорія концентричних міських зон	Е. Берджесс «Ріст міста: вступ у дослідницький проект»,	Чикаго
Районного планування	Д. Богорад, О. Касьянов, П. Хаустов, Г. Шпаровський	Міста Донбасу, Криворіжжя
Концепція “компактного міста”	Дж. Данціг, Т. Сааті	Паунтбері, Англія, район Ешампле, Барселона
Новий урбанізм	Дж. Джейкобс “Життя і смерть американських міст”, Конгрес Нового урбанізму (1992, 2008)	Ле-Плессі-Робінсон (поблизу Парижа), Амерсфорт (Нідерланди), район Адамстаун в Дубліні, Серебрейшен (Флорида), Йоаркіборг (Швеція)
Тактичний урбанізм	М. Лайдон	Міста Зх. Європи і США, приклади у Львові та Києві
Право на місто	Д. Харві “Право на місто” А. Лефевр “Виробництво простору”	
Розумне місто (smart-city)		Масдар (ОАЕ), Сонгдо, Пусан (Пд. Корея) Всеукраїнський портал Розумне місто https://rozumnemisto.org/ Київ (Розумна столиця), Одеса, Дніпро (
Креативне місто	Ч. Лендрі «Креативне місто та його культурна економіка»	Глазго, Львів, Полтава та ін.
Інформаційне місто		
Чартерні міста	П. Ромер	Мадагаскар, Гондурас

КОНЦЕПЦІЯ запровадження інтегрованого розвитку громад (витяг)

Державна політика у сфері розвитку громад та територій спрямована на реалізацію Цілі № 11 «Сталий розвиток міст та громад. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів» Цілей Сталого Розвитку ООН, затверджених 25.09.2015 Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», пункту 11 статті 1 Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та положень Лейпцизької хартії «Міста Європи на шляху сталого розвитку».

Концепція інтегрованого розвитку громади – це документ стратегічного планування, що визначає довгострокові, міждисциплінарні, просторові та соціально-економічні пріоритети розвитку громади, розробляється із залученням місцевих мешканців та інших заінтересованих сторін, є передумовою розроблення містобудівної документації на місцевому рівні на принципах сталого розвитку з метою підвищення якості життя, доступності та рівності можливостей, сприяння розвитку соціальних відносин громадян та ділової активності, оптимізації адміністративної діяльності, координується з державними і регіональними програмами розвитку.

Мета та строки реалізації Концепції

Метою Концепції запровадження інтегрованого розвитку громад є комплексне впровадження принципів, підходів та механізмів інтегрованого розвитку громад шляхом забезпечення розроблення, затвердження, реалізації та моніторингу концепцій інтегрованого розвитку громад та планів дій з реалізації їх положень.

Основні завдання для досягнення мети Концепції запровадження інтегрованого розвитку громад спрямовані на забезпечення:

- спроможності громад здійснювати розроблення, впровадження та моніторинг концепцій інтегрованого розвитку громад шляхом надання органам місцевого самоврядування технічної допомоги, фахової та методологічної підтримки;
- удосконалення збору та аналізу даних про соціально-економічний стан громад, поширення застосування геопросторового представлення та аналізу даних, впровадження сучасних стандартів оцінки відповідності підходам сталого розвитку та інструментів моделювання соціально-економічних процесів;
- формування професійного середовища та підвищення кваліфікації фахівців у сферах просторового планування, інтегрованого розвитку та міждисциплінарних досліджень розвитку громад та територій;
- інтеграції положень концепцій інтегрованого розвитку громад у містобудівну документацію, програми соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільові програми з інших питань місцевого самоврядування, місцеві бюджети.

Реалізація положень Концепції запровадження інтегрованого розвитку громад передбачається протягом 2020-2024 років. Протягом цього періоду заплановано прийняття/затвердження змін до нормативно-правових актів та нормативних актів технічного характеру, запровадження міжнародних стандартів щодо сталого розвитку, здійснення заходів щодо підвищення обізнаності органів місцевого самоврядування, громадськості та бізнесу у сферах сталого розвитку та інтегрованого планування, впровадження концепцій інтегрованого розвитку громад із залученням громадськості та заінтересованих сторін.

Очікувані результати

- Реалізація положень Концепції запровадження інтегрованого розвитку громад сприятиме:
- посиленню організаційної, матеріальної та фінансової спроможності громад, органів місцевого самоврядування;
  - реалізації принципів місцевого самоврядування, розвитку громадянського суспільства, формуванню та сталому розвитку громадських організацій, спільнот в межах територій проживання та соціальних груп;
  - публічності процесів планування розвитку громад та застосування партисипативних практик, зокрема у сферах просторового планування, бюджетної політики, моніторингу соціально-економічних процесів;
  - підвищенню якості життя мешканців громади, розвитку людського капіталу, соціальної інтеграції, інклюзивності міського простору, забезпеченню рівних можливостей для різних категорій суспільства незалежно від віку, статі та соціального стану;
  - зростанню ділової активності та інвестиційної привабливості територій, можливостей використання органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання сучасних підходів управлінських та технологічних рішень;
  - підвищенню правової свідомості та правової культури громадян у сфері містобудування;
  - підвищенню рівня громадської безпеки та стійкості інфраструктури до змін клімату, техногенних загроз та стихійних лих;
  - координації та формуванню планів дій органів місцевого самоврядування при узгодженні містобудівної документації, програм соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування, місцевих бюджетів з положеннями концепції інтегрованого розвитку громад.

Очікується, що в результаті реалізації Концепції запровадження інтегрованого розвитку громад до 2024 року 40% міст обласного значення та 50 % територіальних громад отримають затверджені концепції інтегрованого розвитку, сформульовані за участі громад.

